

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет біотехнологій
Кафедра генетики, розведення та селекційних технологій в
тваринництві

ГРУМІНГ РІЗНИХ ПОРІД СОБАК

Методичні вказівки до виконання роботи за темою:

«Анатомія і морфологія собаки»

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми здобуття освіти зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Харків

2023

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет біотехнологій
Кафедра генетики, розведення та селекційних технологій в
тваринництві

ГРУМІНГ РІЗНИХ ПОРІД СОБАК

Методичні вказівки до виконання роботи за темою:

«Анатомія і морфологія собаки»

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми здобуття освіти зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Затверджено рішенням
науково-методичної ради
факультету ветеринарного факультету
Протокол №_
від _____ 2023 р.

Харків 2023

УДК 636

Ф 35

Схвалено на засіданні кафедри інтегрованих електротехнологій та енергетичного машинобудування Протокол № 8 від 29 березня 2023 р.

Рецензенти:

Прудніков Василь Григорович – професор кафедри виробництва та стандартизації продукції тваринництва, доктор сільськогосподарських наук Державного біотехнологічного університету;

Криворучко Юрій Іванович - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри технологій тваринництва і птахівництва Державного біотехнологічного університету.

Ф-35

Анатомія і морфологія собаки для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форм навч. спец. 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва; Держ. біотехнол. ун-т; уклад.: А.С. Федяєва. – Харків: [б. в.], 2023.– 16 с.

Видання призначене здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва;.

УДК 636

Відповідальний за випуск: Федяєва А.С, канд с.-г.. наук

© Федяєва А.С., 2023

© ДБТУ, 2023

АНАТОМІЯ І МОРФОЛОГІЯ СОБАКИ

Біологія - наука про життя. Наразі це цілий комплекс наук про живу природу. Об'єктом вивчення біології є живі організми. Перші відомості про живі організми почала накопичувати ще первісна людина. Протягом багатовікової історії біології найвизначнішими моментами в вивченні органічного світу можна назвати введення принципів систематики, запропонованих К. Ліннеєм; винахід мікроскопа; створення Т.Шванном клітинної теорії; створення еволюційної теорії Ч. Дарвіном; використання електронної мікроскопії для біологічних досліджень; розшифровку генетичного коду; створення вчення про біосферу.

Одними з найдавніших наук є анатомія і фізіологія.

Анатомією називається наука, яка вивчає форми, будову, взаємозв'язок і місце розташування частин організму.

Фізіологією називається наука, що вивчає процеси, що відбуваються в живому організмі або, як кажуть, функції живого організму.

Між будовою організму і його функціями існує нерозривний зв'язок і взаємозумовленість. Як будова будь-якого органу або організму в цілому визначається його функціями, так і функція будь-якого органу або організму взагалі визначається його будовою. Зміни в одному викликають зміни в іншому.

Будь-яка зміна в організмі здійснюється в результаті змін, що відбуваються в його зовнішньому і внутрішньому середовищі. Від характеру і ступеня змін зовнішнього або внутрішнього середовища буде залежати характер і ступінь змін будови і функції органів або організму в цілому. Вирішальну роль у взаємозв'язку і зумовленості будови організму і його функції відіграє нервова система з її координуючим органом - корою головного мозку.

Зазвичай в організмі собаки розрізняють:

1) **Апарат руху** - системи кісток, зв'язок і м'язів.

2) **Внутрішні органи** - системи органів травлення, дихання, сечовиділення і розмноження.

3) **Інтегруючі роботу всіх органів системи:** крово- і лімфообігу, імунна, система залоз внутрішньої секреції, система шкірного покриву, органів чуття і нервова система.

У зовнішньому описі тварини важливі системи, які складають певні ознаки, що характеризують ту чи іншу породу і приналежність її до породної групи. Тому для опису екстер'єру собаки важливі скелетна, шкірна і м'язова системи, з морфологією яких повинен бути знайомий будь-який заводчик і експерт-кінолог.

Практичне значення вивчення фахівцями-кінологами основ анатомії і фізіології собаки полягає в тому, що ці основи є фундаментом, на який спирається теорія і будується практика собаківництва - практика догляду, утримання, годівлі, розведення, профілактики і лікування хвороб, дресирування і робочого застосування собак.

БУДОВА ОПОРНОЇ СИСТЕМИ. ВСТАНОВЛЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ОРГАНІВ РУХУ

Мета заняття: вивчити будову скелетної системи, основні ходи собак

З точки зору зовнішнього опису собаки важливі лише ті системи, які утворюють характерні ознаки, за якими розрізняються не тільки породи собак, а й особливості окремих особин на основі стандартів. Отже, для опису екстер'єру собаки практично важливі скелетна система, м'язова і шкірна. Також назви багатьох статей тіла собаки збігаються з анатомічною назвою частин скелетної системи тварини. Тому для майбутнього вивчення екстер'єру важливо знати будову скелета собаки, яку можна вивчати як за схематичним малюнком, так і по фотографії (рис.1).

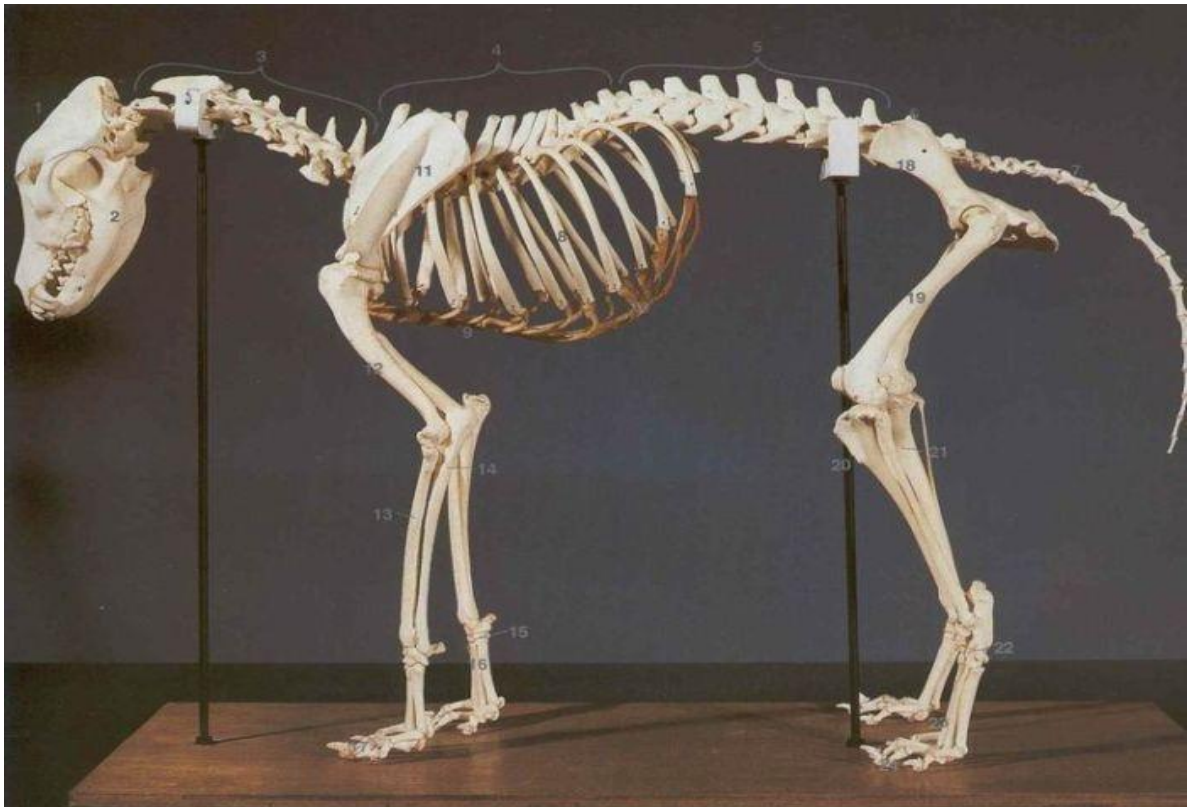

Рис.1. Скелет собаки

1 - череп, 2 - нижня щелепа, 3 - шийні хребці, 4 - грудні хребці, 5 - поперекові хребці, 6 - крижі, 7 - хвостові хребці, 8 - ребра, 9 - грудина, 10 - реберна дуга, 11 - лопатка, 12 - плечова кістка, 13 - променева кістка, 14 - ліктьова кістка, 15 - зап'ясток, 16 - п'ясть, 17 - фаланги, 18 - кістки тазу, 19 - стегнова кістка, 20 - великогомілкова кістка, 21 - малоогомілкова кістка, 22 – кістки заплюсни , 23 – кістки плесна, 24 - фаланги.

3D проекцію скелета собаки можна переглянути за посиланням <http://www.real3danatomy.com/>

Щоб приводити у рух кістковий апарат, організм має м'язовий апарат руху. Робота м'язового апарату полягає в наступному. М'язи, прикріплюючись своїми протилежними кінцями до з'єднаних між собою суглобами різних кісток, при своєму скороченні приводять ці кістки в рух. Таким чином утворюється система важелів, в якій плечима важеля є кістки, точкою опори - суглоби, точкою прикладання сили - місце прикріплення м'яза до кістки і точкою опори - вага частини тіла, яке і приводиться в рух. Ця система важелів особливо добре виражена на кінцівках.

Рухи собаки надзвичайно важливі для оцінки собаки, тому що вони дозволяють з'ясувати:

- наскільки злагоджено взаємодіють між собою статі собаки;
- який його темперамент;
- наскільки добре витримує будова собаки випробування на міцність прирізних алюрах;
- наскільки добре виражені в русі кути його кінцівок;
- наскільки правильний постав кінцівок в русі;
- який поштовх, розмах і баланс його рухів;

- наскільки легкі, вільні і продуктивні руху;
- наскільки витривалий собака;
- який його фізичний розвиток;
- наскільки типовий для породи стиль рухів.

Очевидно, що за всіма цими позиціями експерт не може охарактеризувати собаку, якщо він оцінює його тільки у стойці. Звідси впливає важливість ролі рухів собаки при визначенні його остаточної оцінки.

Рухи собак різняться аллюрами. Термін «аллюр» визначає способи руху з різною швидкістю, що характеризуються своїм особливим ритмом і порядком перестановки ніг. Найбільш відомими аллюрами є крок, рись і галоп, але інохідь і кентер також є нормальними способами руху багатьох чотириногих тварин.

КРОК (THE WALK) - є найповільнішим аллюром, при якому тіло собаки просувається вперед за рахунок невеликих поштовхів чередуючихся задніх кінцівок і незначного почергового викиду передніх кінцівок, фазовий зсув яких щодо задніх кінцівок може бути будь-яким. При кроці тулуб завжди спирається одночасно на три кінцівки, при цьому ноги відриваються від землі в чіткій послідовності: права задня, права передня, ліва задня, ліва передня.

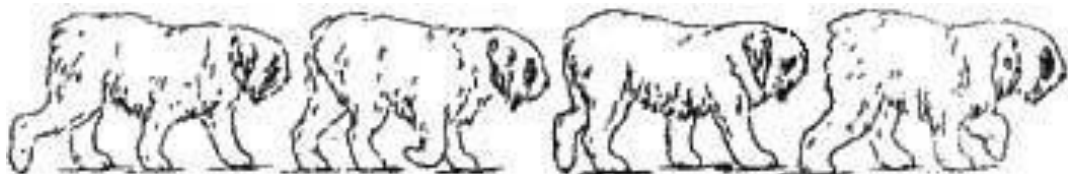

Рис. 2. Крок

При кроці тіло собаки ніколи не втрачає опори.

РИСЬ (THE TROT) - ритмічний двотактний аллюр, при якому на

землю одночасно ставляться дві ноги, розташовані по діагоналі на протилежних кінцях тулуба, тобто права задня і ліва передня - ліва задня і права передня. Оскільки одночасно на землі знаходяться тільки дві ноги, лише поступальний рух допомагає собаці зберігати рівновагу. При нормальній рисі у собак задня нога прагне встати точно в слід односторонньої передньої ноги.

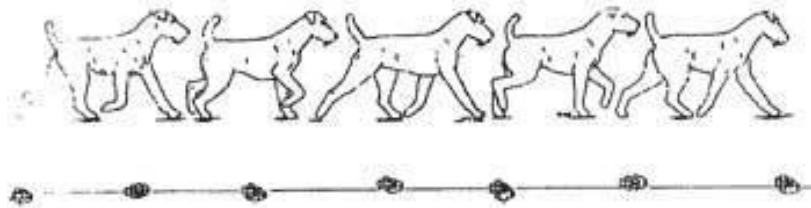

Рис. 3. Рись

ІНОХІДЬ (THE PACE) - двотактний алюр, при якому собака абсолютно одночасно піднімає і опускає то обидві праві, то обидві ліві кінцівки, що веде до похитування його тулубу. На схильність собаки до іноході безпосередній вплив надають його будова і пропорції. Цей алюр характерний для деяких великих порід, але на нього косо дивляться на виставковому рингу. Такий рух іноді називають «бортовою хитавицею» («side-wheeling»).

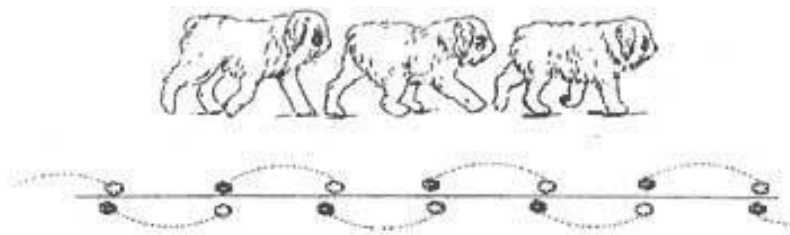

Рис. 4. Інохідь

КЕНТЕР (the CANTER) - це вид алюру, більш повільний і не такий виснажливий як галоп, з трьома ударами в кожному кроці, при

якому дві ноги по діагоналі ставляться на землю одночасно, а дві інші в різний час. Коли собака «веде» передньою лівою ногою, передня права нога піднімається і опускається синхронно з задньої лівою ногою. Кентер іноді називають «стриманим галопом» або «бігом підтюпцем», але ці терміни говорять швидше про швидкість руху, ніж про порядок перестановки ніг, а саме останнє є відмінною рисою Кентера.

ГАЛОПОМ І КАР'ЄР є варіанти дуже швидкого бігу, коли собака стрімко просувається вперед за рахунок різких стачків (стрибків), в результаті одночасного потужного відштовхування обома задніми кінцівками з подальшим різким згинання та розгинання попереку і спини і різким винесенням вперед голови, шиї і передніх кінцівок. Кар'єр є аллюром найвищої швидкості (до 60 км/год) і відрізняється від галопу тим, що в момент приземлення задні кінцівки випереджають передні.

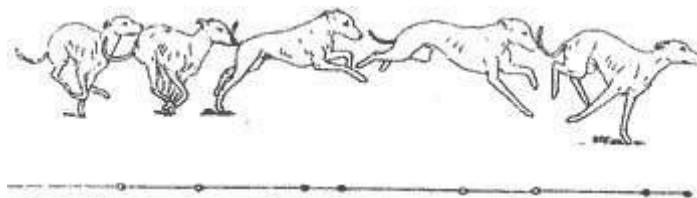

Рис. 5. Галоп

Для перевірки своїх знань, будь ласка, пройдіть тренінг до лабораторно-практичного заняття. Тема вважається вивченою, якщо ви успішно впоралися з усіма завданнями даного тренінгу.

БУДОВА І РОЗТАШУВАННЯ ВНУТРІШНІХ ОРГАНІВ

Мета заняття: вивчити топографію організму собаки, будову і розташування внутрішніх систем і окремих органів у тварини

Перед виконанням ЛПЗ необхідно вивчити теми, викладені в лекціях. Для загального уявлення розташування основних органів внутрішніх систем в організмі собаки наведено малюнок схематичного зображення будови тварини (рис.6).

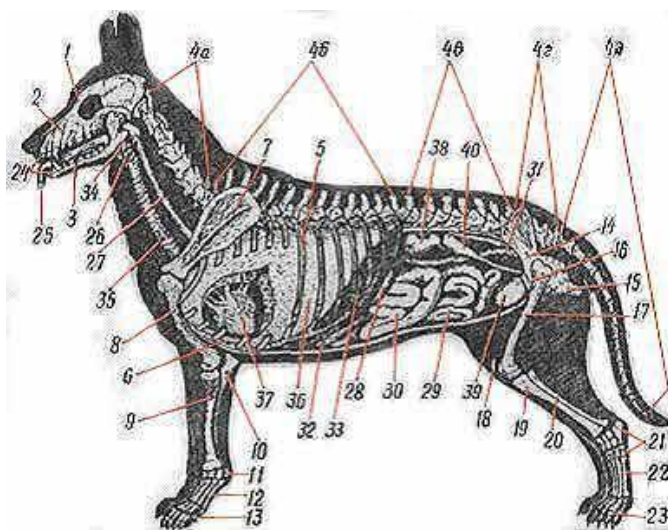

Рис. 6. Скелет і внутрішні органи собаки:

1 - череп; 2 - верхня щелепа; 3 - нижня щелепа; 4 - хребетний стовп (відділи: 4-а- шийний, 4-б-грудний, 4-в - поперековий, 4-г - крижовий, 4-д - хвостовий); 5 - ребро; 6 - грудна кістка; 7 - лопатка; 8 - плечова кістка; 9 - променева кістка; 10- ліктьова кістка; 11 - кістки зап'ястя; 12- кістки п'ястка; 13 - кістки пальців; 14 - клубова кістка; 15 - сіднична кістка; 16 - лобкова кістка; 17- стегно; 18 - колінна чашечка; 19 - велика гомілкорова кістка; 20 - мала гомілкорова кістка; 21 - кістки передплесна; 22 - кістки плесна; 23 - кістки пальців; 24 - зуби; 25 - язик; 26 - глотка; 27 - стравохід; 28 - шлунок; 29 -

тонкий кишечник; 30 - товстий кишечник; 31 - пряма кишка; 32 - печінка; 33 - селезінка; 34 - гортань; 35 - трахея; 36 - легкі; 37 - серце; 38 - нирка (ліва); 39 - сечовий міхур; 40 - рiг матки

Після вивчення малюнка б необхідно відповісти на контрольні питання(усно).

Контрольні питання:

1. Які системи зображені на малюнках 7,8,9,10.
2. Як називаються внутрішні органи, зображені на малюнках 7,8,9,10.
3. Назвіть загальні закономірності будови внутрішніх органів.

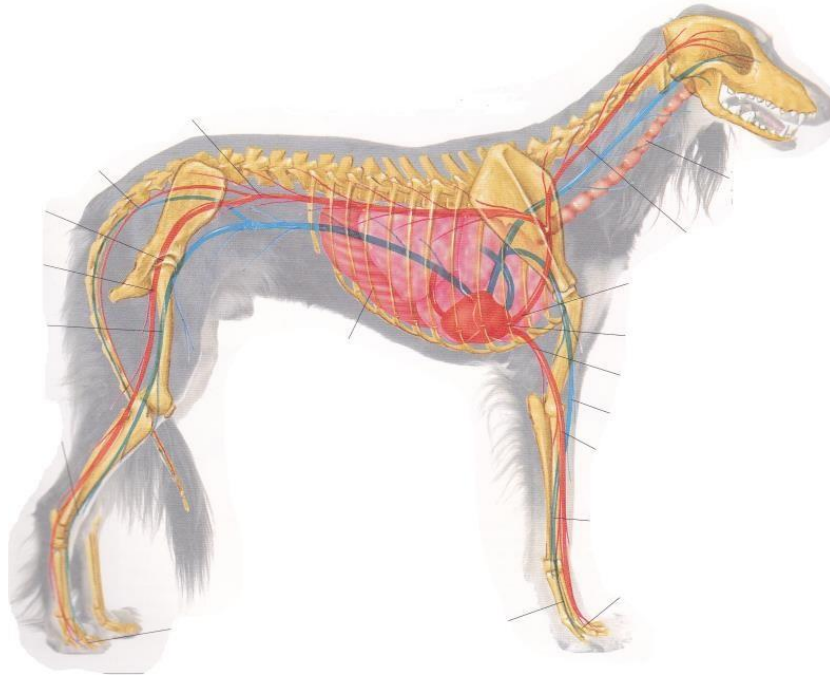

Рис. 7

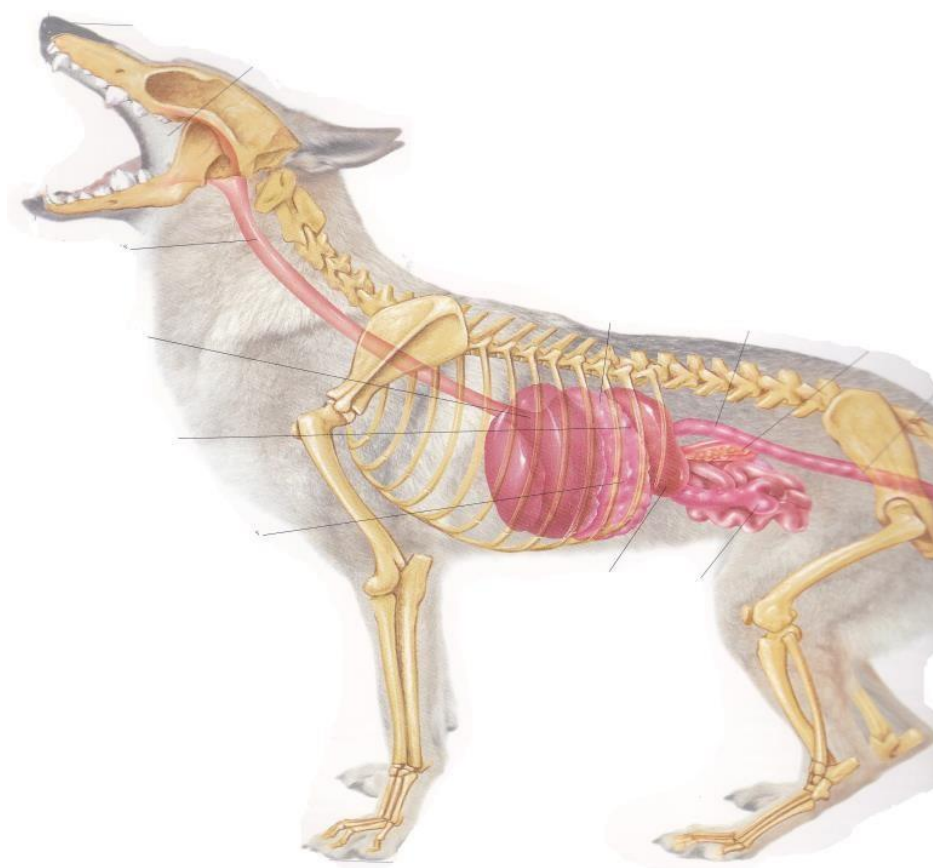

Рис. 8

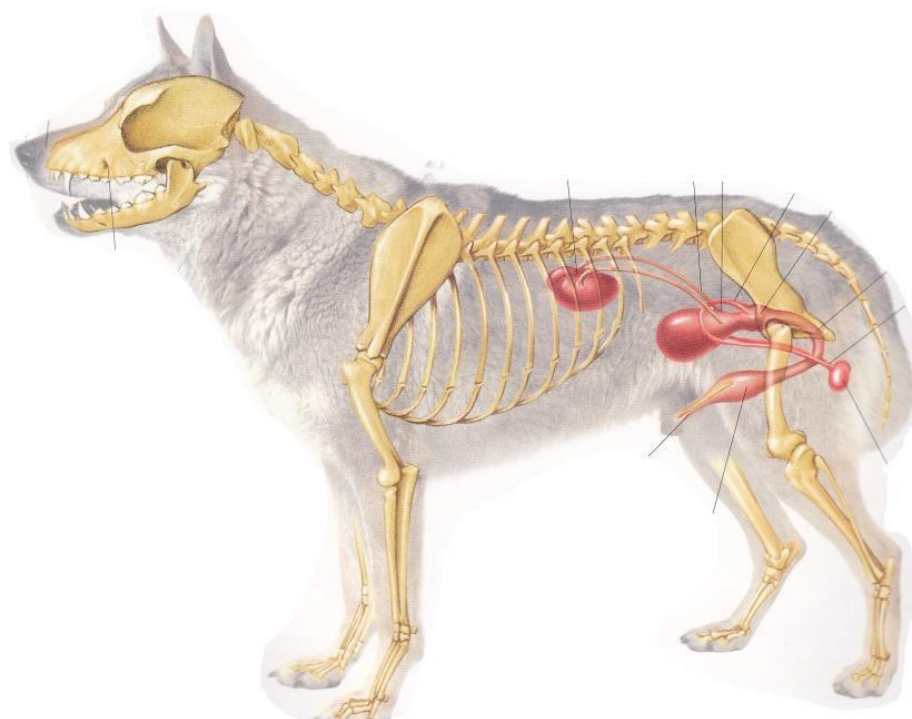

Рис. 9

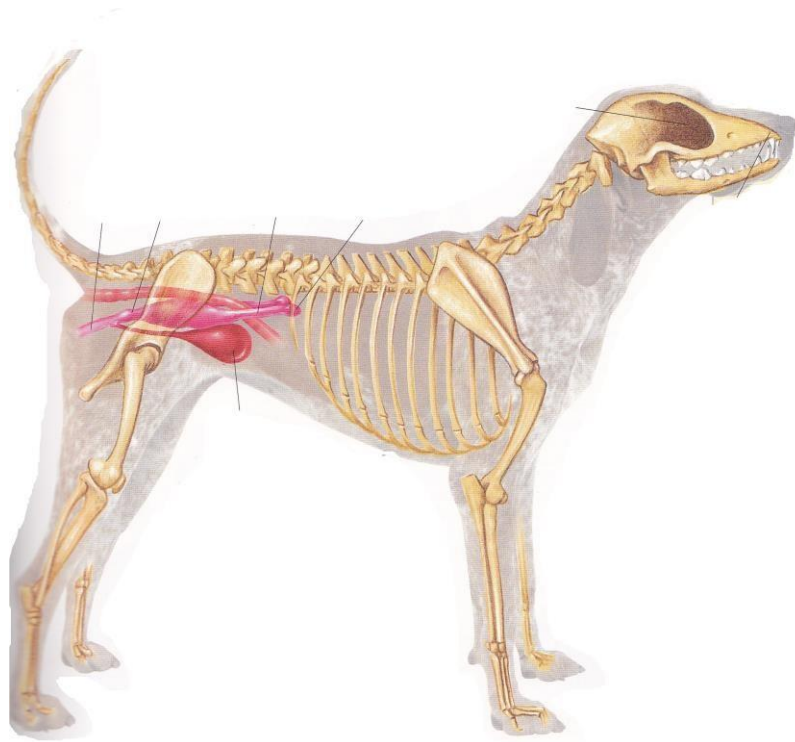

Рис. 10

ЛІТЕРАТУРА

1. Горальський Л.П. Анатомія та особливості фізіології собак з основами дресирування. Навчальний посібник . / Горальський Л.П. Хомич В.Т., Ших Ю.С., Дехтярьов П.А., Самойлюк В.В. – Житомир: «Полісся», 2008. – 448 с.
2. Дехтярьов П.А. Анатомія і фізіологія собаки. / Дехтярьов П.А., Самойлюк В.В., Ушкалов В.О., Стегній Б.Т. – Харків : ІЕіКВМ, 2004. – 164 с.
3. Левченко В.І. Внутрішні хвороби тварин. / Левченко В.І., Кондрахін І.П., Влізло В.В.; за ред. В.І. Левченка. - Біла Церква, 2015. Ч.2. 610.
4. Рудик С.К., Павловський Ю.О., Криштофорова Б.В. та ін. Анатомія свійських тварин Анатомія свійських тварин: Підручник / С. К. Рудик, Ю. О. Павловський, Б. В. Криштофорова та ін.; За ред С. К. Рудика. — К.: Аграрна освіта, 2001. — 575 с.